

ח: עין משפט
נר מצוה

בג א מיי פיר סיד המלכות
אלה הלכה ו טושיע
יודי סי שפט ספיקי ה:
בד ב מיי פיר סי
הלכה א סג עין
דקנין ג:
בד ג מיי שם הלכה סג
ס:
בד ד מיי פיר שם הלכה
סג סג טושיע יודי
סי עב ספיקי ה:

תורה אור השלם

- ו' ורא' ו ינאן טבעט
כני ונתיב:
- דברים לבי טי
על כן על בחוריו לא
ישמה ארץ ואת חמיו
ואת אלמנתיו לא ירחם
כי כולו תנף ומרע וכל פה
דבר נבלה בכל ואת לא
שב אפו ועור קרו ונודה
לעמיתו
3. לולי ה' בצאת חותמי
לנן שריר מעט כספים
הייתי לעמיה דמינה
שעיה א ט
4. שמת דבר ה' קצתי
סרם הארץ ונתיב
אלהינו עם עמיה:
- כי ידעתי למען אשר
ירצה את בני ואת ביתי
אשריו ושמרו דרך ה'
לעשות צדקה ומשפט
למען ה' יהא ה' על
אברהם את אשר דבר
עליו: בראשית י"ז ט

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

מסורת הש"ס

(א) מגילה כ"ג,
(ב) [מספחה מגילה פ"ג,
(ג) שבת דף ל"ג, ד] כרסות
י"ג, ט"ז, ט"ט, ט"ו, ט"ד
ל"ג, (ו) שמות פ"ד
[מספחה ק"ו, (ז) מ"ק
ס: [מספחה כ"ה פ"ט,
(ח) נ"ג הערך ל"ה ע"ג
בית נ"א, דלוחא דרימא
ופרש"י בגי קנטס אלל
בשאלמות לוחא בנרד
לוחא לפיט], (ט) ב"מ
ט"ף: על פ"ה, (י) ב"מ
ט"ף: ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
י"ג שמיני כ"ה שפ"ט
ש"ה, (כ) [שבת כ"ג,
(ל) [ויק"פ ר"י טוטה י,
ד"ה פ"מק]

בכרס סמוך, להטרכ ג' לזמן עליו שהרי הוא חייב בכל המלות:
בשורה, כשהיו מחזרין מן הקבר היו עושין שורה סביב האכל לנחמו
ומשיצין אותו וכן עומדים סביב ואמרי' בטנהדין (דף י"ט) אין
שורה פחות מ': כרסיה. כשמכרין את האכל סעודה ראשונה משל
אחרים כדאמרינן במועד קטן (דף
ה) היו מכרין אותו כרסיה ומכרין
שם כרסיה אכלים כדמפרש לקמיה
בדוך מנחם אכלים: אמר ליה.
למתורגמניה: כל קביל ינוקא.
לנגד המאורע דברים יחומים על
מיתת הילד: וירא ה' מה עשו
אבות: וינאץ מעטם. שהעסיקוהו
וגרמו לו לפקוד על בניהם ובנותיהם:
ואיש דאמרי. לא מיתקו היה המת
אלה בחור היה וכן קרא אמר על
במורו וגו': ש' ע' שנה. ועוד
דריש כמו ועד עולמו של אדם' נגזיה
נהפכת מעוב לרע: אלא לנחמו
צעורי מעל ליה. כמתיה. מוכיחו על
פניו שבכיל עונו מת בנז: חשיב
אה לאסתופי אדרא. חשבו אהה
למעלה לתוספן ואת בניך בעון
הדור דק"ל' זמן שלדיקס דדור
לדיקס נתפסיס על הדור שנלמד
וממקדשי תחלו (יחזקאל ט): האל
הגדול ברוב גדולו. כבדוך פמה זה
בדוך אהה ה' אלהינו מלך העולם
האל הגדול וכו': אחינו המיועשים
כו'. כרסה הסמוכה לחכמה היא
וכן סדורות על הסדר: באכל הוה
לנכנס לחקור ואם שואח עומד
על שכל מתים ולא מבטו יומד
מדאי: משנה ראשונים לימא.
משמה ראשונים הוא: ככריו של
אברהם. שגמל סדים דכתיב
(בראשית כ"א) וישע אשל ר"מ אכילה
שמה ליה ה': עשרה כוסות.
להרבות לו בשמה דכתיב משל
(ל) מן שזר לנודד ויין למרי נפש:
קודם אכילה. שהיו רגילין להשיך
פרפרלות לפני סעודה כגון כוסין
וסופגין ואיסקריון ובלאות
פרפרלות משקין לאכל ג' כוסות:
אחד כנגד הון. על כל כרסה שמה
הכוס ומחזין לו אחר: כנגד חוני
העיר. מקנו להם כרסה עליו לפי
שהיו שמי העיר להתעסק במתים
ובשאר כרמי יצבור: פרנסיה בעיר.
שהיו עשירים מבזבזים ממוס
לקנות עניים: כנגד כספך.
חקנו עליו כרסה יחומים שיחמנו
המקום כבנינו מאלנו שאנו
מתאכלים עליו כעל מת: כנגד
ר"ג. לקמן מפרש: לישנה. עשרה
כוסות: הולאס המס. שהיו קונרים
אחוז ככלים יקרים כגון זכאין
וסרקות: בנדרא בר וווא. כנגד
קניוס שאינו שזה אלא דינר:
האומר

כי תניא הויה בברכת המזון כי קאמר רבי
יוחנן יבשורה ואלא הא (ב) דאמר רבי יצחק
אמר רבי יוחנן (ג) מברכים ברכת חתנים
בעשרה וחתנים מן המנין וברכת אבלים
בעשרה ואין אבלים מן המנין ברכה בשורה
מי איכא אלא כי קאמר רבי יוחנן ברחבה
ואלא הא דאמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן
מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה
וחתנים מן המנין וברכת אבלים בעשרה כל
שבעה ואין אבלים מן המנין ברכת רחבה כל
שבעה מי איכא משכחת לה בפנים הרשות
כי הא דרב חייה בר אבא מקרי בניה
דריש לקיש הוה ואמרי לה מתני בריה
דריש לקיש הוה שכיב ליה ינוקא וימא קמא
לא אול לגביה למחר דבריה ליהודה בר
נחמני מתורגמניה אמר ליה קום אימא
מלתא כל קביל ינוקא פתח ואמר יורא ה'
וינאץ מעטם בניו ובנותיו דור שאבות
מנאצים להקב"ה כועס על בניהם ועל
בנותיהם ומתים כשהם קטנים ואיכא
דאמרי בחור הוה והכי קאמר ליה יעל כן
על בחוריו לא ישמה ה' ואת יתומיו ואת
אלמנותיו לא ירחם כי כולו חנף ומרע וכל
פה דובר נבלה בכל זאת לא שבו אפו ועוד
ידו נטויה (ב) מאי ועוד ידו נטויה אמר רב הונ
בר רב הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה
אלא (ג) כל המגבל פיו ומוציא דבר נבלה
מפיו אפילו נחתם לו גזר דינו של שבעים
שנה לטובה נהפך עליו לרעה אתא לנחומי
האומר

כי תניא הויה בברכת המזון. פי' כקוטרם להטרכ עם ב'
לוימן שהרי הוא חייב בכל המלות ואין נראה לר"י דל"כ לא
אתא לאשמועינן אלא דחייב במלות והוה ליה למימר כהדיא דחייב
במלות ועוד דל"כ מאי פריך ליה
אכלים מן המנין דקאמר כרסה
כזורה מי איכא אלא ע"כ היינו
כרסה היינו והלדן קושא לדוכמן
דקמי ואלים מן המנין ואוקמינן
בכרסה המזון ולפירש הקוטרם לא
קשיא מידי דכי קמי ואלים מן
המנין היינו להטרכ לוימן לומר
נכך שאלנו משלו אכל כרסה אכלים
שמכרסו בכרסה המזון קאמר רבי
יוחנן דלוי מן המנין לכך לרין
לפרש כי תנא הויה בכרסה המזון
היינו כרסה אכלים שבכרסה המזון
מנאץ משמע שכרסה אכלים שבכרסה
המזון לא הוה אלא כעשרה מדסקין
לעמיה דמקשן דלירי בכרסה
אכלים שבכרסה המזון וקאמר
כעשרה והוה נוחא ליה כהכי אי לאו
מאוס דקמי לעיל כדנתיב ואלים
מן המנין אס כן לרין עשרה:
אלא כי קאמר ר' יוחנן ברחבה.
אי גרסינן אלא משמע
דהויה דלעיל נמי מעמיד כרסה
ומתה למה ולכרסו מרי מילי דר'
יוחנן הויה דלעיל והך וזרין לומר
דמא מכלל כרסה אחר הויה
דלעיל מכלל דהך אכל אי ל"ג אלא
ניחא דלעיל איירי כזורה והכא
כרסה כלל פנים מדשות ומימרא
שלישית של רבי יוחנן הוהך להשמיענו
דכפנים מדשות אין אכלים מן המנין
ואי נקט הויה ה"א איכא דוקא
מיוס לרשון ואיך אכל ביום ראשון
שיי טפי ומכרסו לה כלל ה':
האומר

גליון הש"ס

ב"מ בל המגבל פיו. עין
ע"ז יודי דפי קד:

הגהות הגר"א

[א] נ"ב [אחד כנגד הון ט'
ע"ז טו"ב והמנין ח"מ
[ואספר דהס כנגד ד'
כרסה האמריש מעלה
ספח ואמר סי' ואולי על כל
כוס אומר כרסה א"ל].

מוסף רש"י

הכל יודעין כלה למה
בכרסה לחופה. ולא
הוהך אדם (מפרש למה
נכנסה והמגבל פיו נכך
אפילו כ' שבח כ"ג).

האומר
צעורי קמצער ליה הכי קאמר ליה חשיב את לאתפוסי אדרא אמר ליה קום
אימא מלתא כנגד שבחו של הקב"ה פתח ואמר האל הגדול ברוב גדלו
אדיר והוק ברוב נוראות מחיה מתים במאמרו עושה גדולות עד אין חקר
ונפלאות עד אין מספר בא"י מחיה המתים א"ל קום אימא מלתא כנגד
אבלים פתח ואמר אחינו המיועשים המדוכאין באבל הזה תנו לבבכם
לחקור את זאת ואת היא עומדת לעד נתיב הוא מששת ימי בראשית
רבים שתו רבים ישתו כמשתה ראשונים כך משתה אחרונים אחינו בעל
נחמות ינחם אתכם ברוך מנחם אבלים אמר אב"י רבים שתו לימא
רבים ישתו לא לימא משתה ראשונים לימא משתה אחרונים לא לימא
דא"ש בן לקיש וכן תנא משמיה דר' יוסי (ג) לעולם אל יפתח אדם פיו לשמן
אמר רב יוסף מאי קרא יכסדום היינו לעמודה דמינו מאי אהדר ליה ישמעון
דבר ה' קציני סדום וגו' א"ל קום אימא מלתא כנגד מנחמי אבלים פתח
ואמר אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים המחזיקים בביתו של אברהם
אבינו (שנאמר (כי ידעתינו למען אשר יצוה את בניו וגו') אחינו בעל הגמול
ישלם לכם גמולכם ברוך אתה משלם הגמול א"ל קום אימא מלתא כנגד
כל ישראל פתח ואמר רבון העולמים פדה והצל מלמ הושע עמך ישראל מן
הדבר ומן החרב ומן הבויה ומן השדפון ומן הירקון ומכל מיני פורעניות
המתרגשות ובאות לעולם מרם נקרא ואתה הענה ברוך אתה עוצר המגפה
אמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא (ג) עשרה כוסות הקנו חכמים בבית
האבל שלשה קודם אכילה כדי לפתוח את בני מעיו שלשה בתוך אכילה כדי לשרות אכילה שבמעיו
וארבעה לאחר אכילה (ד) אחד כנגד הון ואחד כנגד ברכת הארץ ואחד כנגד בונה ירושלים ואחד
כנגד הטוב והמטיב הוסיפו עליהם ארבעה אחד כנגד חוני העיר ואחד כנגד פרנסי העיר ואחד
כנגד בית המקדש ואחד כנגד רבן גמליאל התחילו היו שותין ומשתכרין החזירו הדבר ליושנה מאי
רבן גמליאל דתניא (ב) בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממויתו עד שהיו מניחים
אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו והוציאוהו בכלי פשתן ונהגו יבל העם אחריו להוציא
בכלי פשתן אמר רב פפא והאידינא נהוג עלמא אפילו (ג) בצרדא בר וווא: אמר רבי אלעזר
האומר